

Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi Teataja

Nr. 6.

23. aprillil 1934.

Nr. 6.

Püstitame monumendi Vabadussõjas langenuile!

Eraõppeasutuste õppejõudude ja teenijate ning nende perekondade pensioni dekreet.

Avalikkude õppeasutiste ja õigustega erakoolide õppejõudude tasude seaduse muutmise dekreet.
Maa-algkoolide õppejõudude palkade ajutise vähendamise määrus.

Teenistustasude vähendamise määrus.

Hariduse- ja sotsiaalmin. Koolivalitsuse 1934 a. 14. aprilli ringkiri nr. 3112 õpilaste hindamise asjas.

Hariduse- ja sotsiaalmin. Koolivalitsuse 1934 a. 14. aprilli ringkiri nr. 352 kooliaedade kohta ankeedi korraldamise asjas.

Hariduse- ja sotsiaalmin. Koolivalitsuse 1934 a. 17. aprilli ringkiri nr. 3105 emadepäeva pühitsemise asjas.

Hariduse- ja sotsiaalmin. Koolivalitsuse 1934 a. 18. aprilli ringkiri nr. 3131 metsapäevade korraldamise asjas.

Täiendus Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi poolt kesk- ja kutsekoolidele tarvitamiseks soovitatud ja lubatud õpperaamatute nimestikule.

Avalikkudele raamatukogudele soovitatud raamatute nimestik V.

Hariduse- ja sotsiaalmin. Koolivalitsuse teadaanne õpetajate suvekursuste kohta 1934 a.

Püstitame monumendi Vabadussõjas langenuile!

Sõdades langenud kangelaste mälestuse jäädvustamine monumentide näol on kõikidel aegadel olnud kõikide rahvaste üheks kaunimaks ja ilusamaks kombeks. Ka Eesti Vabadussõjas langenud kangelaste teod ja mälestus neist peab püsima meie tulevastes põlvedes seda enam, et sõda, mis peeti, oli Vabadusvõitlus oma eluõiguste eest. See suur Vabadusvõitlus on seljataga. Oleme selles võitluses aastasadandeid kestnud ülekohtu kõrvaldanud ja avanud järeltulevatele põlvetele vaba arenemistee, oleme saavutanud üheõiguse iseseisvate rahvaste peres. Need on kõrgemad saavu-

tused, mida ühel rahval üldse võimalik on saavutada. Vabadussõda on seega tähtsaim ja enamõigustatud kõigist sõdadest, et temale püstitada vääriiline monument. Monumendiga loome parima võimaluse Vabadussõja sangarite hingeliste elamuste, võimete ning tunnete edasiandmiseks, mis meid tiivustasid Vabadussõda algama, hoolimata kõigist raskustest, hoolimata vaenlase suurest ülekaalust. Vabadussõja kangelaste võimed ja tunded ei tohi hauda variseda ühes meiega. Need peavad edasi kanduma noorsoos tulevastele põlvedele.

Vabadussõjast ei kohkunud tagasi ka meie koolipoisid. Mitmed neist langesid kangelastena isamaa parema tuleviku eest. Mälestus neist langenud noortest ja teistest langenud kangelastest peab püsima meie tulevaste põlvede mõttes, peab tiivustama ka praegusi ja tulevase noori selles vaimus, mis oli vabadussõjajaegsetes noortes, kui isamaa neid kutsus.

Nende langenud kangelaste mälestuseks kavatseb Vabadussõja Mälestamise Komitee püstitada Tallinnas Vabadussõja üldmonumendi, mis praegustele ja tulevastele põlvedele tuletaks vääriiliselt meelde isamaa eest langenuid kangelasi ja sümboliseeriks nende kangelaslikku Vabadusvõitlust.

Et praeguvalitseva majandusliku olukorra juures üldmonumendi püstitamine on seotud teatud materiaalsete raskustega, siis peab Vabadussõja jäädvustamine kujunema üldrahvuslikuks ettevõtteks, mis kaasa tõmbaks energilisele toetamisele ja kaastööle kõiki ühiskonnakihte, ka meie koole, õppejõude ja õpilasi.

Pöördun kogu õpetajaskonna poole palvega, mitte keelda oma kaasabi Vabadussõja üldmonumendi püstitamise vajaduse selgitamisel ja koos õpilaskonnaga kaasa aidata Vabadussõja monumendi heaks müüdavate loteriipiletite levitamise võimalusele laiemates rahvahulkades, millega tänuväärselt kaasa võime aidata oma auvõla kustutamiseks.

Tallinnas, 19. aprillil 1934 a.

N. KANN,
Haridus- ja sotsiaalminister.

AMETLIK OSA.

Eraõppeasutuste õppejõudude ja teenijate ning nende perekondade pensioni dekreet.

RT 29 — 1934, 256.

Antud Riigivanema poolt 4. aprillil 1934.

§ 1. Eraõppeasutuste seaduse (RT 97 — 1927) § 1 nimetatud eraõppeasutuste õppejõududele ja teenijatele ning nende perekondadele — välja arvatud õigustega eraõppeasutuste õppejõududele ja teenijatele ning nende perekondadele — maksetakse käesoleva dekreeidi põhjal pensioni või ühekordset toetusraha või mõlemaid koos Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioni seaduses (RT 123/124 ja 149 — 1924, 199/200 — 1925) ettenähtud alustel ja korras, käsitades Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioni seaduse põhjal määratud pensionide kõrgendamise seaduse (RT 32 — 1929), Riigi- ja omavalitsuste teenijate ja nende perekondade pensionide vähendamise seaduse (RT 38 — 1931) ja käesoleva dekreeidi eeskirju.

Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioni seaduse (RT 149 — 1924) §§ 17, 18 ja 19 määratud üheaastane tähtaeg asendatakse isikute suhtes, kes omavad käesoleva dekreeidi põhjal pensioniõiguse, viie aastaga.

§ 2. Kuni käesoleva dekreeidi maksmahakkamiseni teenistusest lahkunud eraõppeasutuste õppejõududel ja teenijatel, samuti ka surnud õppejõudude ja teenijate perekonna liikmetel on õigus saada pensioni käesoleva dekreeidi alusel, kui isikutel, kelle teenistuse eest pensioni nõutakse, on välja teenitud aeg, mis Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioni seaduse põhjal õigustab pensioni saamise, või kui seda õigustavad teenistusest lahkumise põhjused.

§ 3. Käesoleva dekreeidi alusel määratavad pensionid ja ühekordsed toetusrahad maksetakse Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi korraldusel Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioni seaduse § 2 ettenähtud pensionikapitalist.

§ 4. Eraõppeasutuste ülalpidajad maksavad pensionikapitali heaks maksusid Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioni seaduse § 2 ettenähtud suuruses ja korras, ning sama eraõppeasutuste õppejõud ja teenijad maksavad pensionikapitali heaks maksu Pensionikapitali heaks pensioniõiguslike isikute palgast kaheprotsendilise mahaarvamise seaduse (RT 38 — 1931) põhjal ja korras.

Tähtajaks tasumata jäänud maksudelt tasub õppeasutuse ülalpidaja viivitusraha üks (1) protsent kuus.

§ 5. Pensioni ja ühekordse toetusraha arvutamisel kui ka pensioni kapitali heaks maksu maksmisel arvatakse käesoleva dekreeidi järgi pensioniõiguslike õppejõududel Riigi- ja omavalitsuste

teenijate pensioni seaduse § 3 nimetatud ametkoha palgamääraks tegelikult saadav palk, kuid mitte üle normi, mis neile kuuluks — kui nad õpetaks vastavas avalikus koolis — Õppejõudude teenistuse seaduse (RT 59 — 1931) § 52 kolmanda lõike ja Avalike õppeasutuste ja õigustega erakoolide õppejõudude tasude seaduse põhjal.

§ 6. Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioni seaduse §§ 1 ja 22 nimetatud normaaltundide arvudeks eraõppeasutuste õppejõududel loetakse vastavad arvud avalikkude koolide õppejõudude kohta. Tarbekorral määrab vastavuse kindlaks Hariduse- ja sotsiaalminister.

§ 7. Eraõppeasutuste ülalpidajad saavad Hariduse- ja sotsiaalministeeriumile — tema poolt määratud tähtajal — vajalikke andmeid õppejõudude ja teenijate koosseisude, palkade ja nende muudatuste, samuti ka teenitud aja kohta.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumil on õigus neid andmeid koha peal kontrollida.

§ 8. Käesoleva dekreeidi elluviimiseks võib Hariduse- ja sotsiaalminister anda juhtnööre.

Tallinnas, 4. aprillil 1934.

K. Päts
Peaminister

Riigivanema ülesannetes.

N. Kann
Hariduse- ja sotsiaalminister.

Avalikkude õppeasutiste ja õigustega erakoolide õppejõudude tasude seaduse muutmise dekreet.

RT 28 — 1934, 241.

Antud Riigivanema poolt 27. märtsil 1934.

I.

Avalikkude õppeasutiste ja õigustega erakoolide õppejõudude tasude seaduse muutmise seaduse nr. 2 (RT 39 — 1931) § 26 muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 26. Avalikkude keskkoolide ja õigustega erakeskkoolide õppejõudude palgast, lisa- ja asetätetundide tasust kannab riik 70% ja kooliülalpidaja 30%.

Avalikkude kutsekoolide ja õigustega erakutsekoolide õppejõudude palk, lisa- ja asetätetundide tasu on tervelt riigi kanda.

II.

Käesolev dekreet hakkab maksma 1. augustist 1934.
Tallinnas, 27. märtsil 1934.

K. Päts
Peaminister
Riigivanema ülesannetes.

N. Kann
Hariduse- ja sotsiaalminister.

Vabariigi Valitsuse poolt 4. aprillil 1934 vastu võetud
**Maa-alkkoolide õppejõudude palkade ajutise vähendamise
määrus.**

RT 29 — 1934, 259.

Alus: Riigi eelarve tasakaalustamise, eramajanduse korraldamise ning tööpuuduse vastu võitlemise seaduse § 2 (RT 27 — 1934).

§ 1. Õppejõududele avalikkudes algkoolides, mis asuvad väljaspool linna või alevi administratiivpiire, makstakse palka ühe astme võrra madalamalt Avalikkude õppeasutiste ja õigustega erakoolide õppejõudude tasude seaduse (RT 22 — 1928) § 4 algkoolide õppejõududele ette nähtud normidest.

§ 2. Käesolev määrus hakkab maksma 1. aprillist 1934 ja kaotab maksvuse 1. aprillil 1935.

Peaminister K. Päts.
Hariduse- ja sotsiaalminister N. Kann.
Majanduseminister K. Selter.
Riigisekretär K. Terras.

Teenistustasude vähendamise määrus.

RT 29 — 1934, 262.

Antud Vabariigi Valitsuse poolt 28. märtsil 1934.

Alus: Riigi eelarve tasakaalustamise, eramajanduse korraldamise ning tööpuuduse vastu võitlemise seaduse § 2 (RT 27 — 1934).

§ 1. Riigiteenijate, kaitseväelaste, kaitseliidu ja piirivalve teenistuses olevate ohvitseride ja kaitseväeametnikkude, koolinõunikude ja avalikkude õppeasutiste ning õigustega erakoolide õppejõudude kui ka kõigi ametnikkude ja teenijate ametikohad, kelle palganormid määratud Vabariigi Valitsuse poolt, jaotatakse palkade vähendamise suhtes ameti asukohtade järgi kahte elukalliduse raiooni.

Esimesse raiooni arvatakse: Tallinn ja Nõmme linn nende administratiiv-piires, teise — kogu muu Eesti Vabariigi maa-ala.

§ 2. Riigiteenijate, kaitseväelaste, kaitseliidu ja piirivalve teenistuses olevate ohvitseride ja kaitseväeametnikkude, koolinõunik-

kude, Tartu ülikooli, Tallinna tehnikumi ja avalikkude õppeasutiste ning õigustega erakoolide õppejõudude kui ka Vabariigi Valitsuse poolt määratud kõigi ametnikkude ja teenijate palgad vähendatakse riigi eelarve tasakaalustamiseks kuupalga normide suuruse ja elukalliduse raionide järgi protsendiliselt järgmiselt:

Palganormid kuus Kr.	Palgavähendamise % % elukalliduse rajoonide järgi	
	I rajoonis	II rajoonis
500 ja kõrgemad	22	26
300 (incl.) kuni 500 (excl.)	17	22
260 „ „ 300 „	15	20
200 „ „ 260 „	14	18
170 „ „ 200 „	13	16
140 „ „ 170 „	12	15
120 „ „ 140 „	11	14
90 „ „ 120 „	10	12
70 „ „ 90 „	8	9
60 „ „ 70 „	6	7
40 „ „ 60 „	4	5

Ülaltoodud tabelis tähendatud kuupalga normi hulka ei arvestata tasusid natuuras.

Igasugused kindlanormilised alalise iseloomuga lisapalgad rahas vähendatakse summeeritult algpalgaga käesolevas määruses ette nähtud alustel ja korras.

Avalikkude õppeasutiste ja õigustega erakoolide õppejõudude kuupalga normi all mõistetakse õppejõu poolt kuus õppe- ja kasvatus-töö eest ühes või mitmes õppeasutises saadava tasu kogusummat.

Vähendamisele ei kuulu Välisministeeriumi välisesinduste teenistuses olevate ametnikkude ja teenijate kui ka kaitseväe esindajate ja hariduse täiendamiseks või teenistusallaliste kogemuste omandamiseks välisriikidesse lähetatud ohvitseride palgad.

§ 3. Riigiteenijate teenistusvanuse tasu seaduse (RT 20 — 1929) juurde lisatud tabelis ette nähtud teenistusvanuse tasu normid ja protsendid kuus ning Riigiametnikkude ja -teenijate palgaseaduse muutmise seaduse (RT 79/80 — 1925) § 1 märkuses ette nähtud kuupalga kõrgendised vähendatakse järgmiselt:

palgasaajatel I—XX (incl.) palgaastmes ja kohtunikkudel — 8% võrra,

palgasaajatel XXI ja XXII palgaastmes — 6% võrra,

palgasaajatel alla XXII palgaastet — 4% võrra.

Käesolevas paragrahvis ette nähtud määral vähendatakse teenistusvanuse tasu normid ka kaitseliidu ja piirivalve teenistuses olevatel ohvitseridel ning kaitseväämetnikkudel.

§ 4. Käesoleva määruse põhjal vähendatud tasude normid ümmardatakse nii, et kuni 5 senti jäetakse ära ja 5 senti ning üle selle arvatakse terveks 10 sendiks.

§ 5. Maksete võtmine pensionikapitali heaks, arstiabi kulu-dest riigi kanda kuuluva osa arvutamine ja korteriraha, mis ei ole summaliselt normeeritud seadustes või seadlustes, vaid on protsendilises vahekorras palgaga, maksmine toimub vähendatud palkade alusel; korteriraha ei tohi ületada 20% vähendatud palgast.

Pensionikapitali heaks võetavad maksed ümmardatakse nii, et kuni 5 senti jäetakse ära ja 5 senti ning üle selle arvatakse terveks 10 sendiks.

Pensiooni suuruse ja pensiooni seaduste alusel määratavate toetiste kui ka perekonnaabiraha määramine toimub vähendamata palkade alusel.

Välismaail teenistuses olevatelt riigiteenijatelt maksete võtmine pensionikapitali heaks toimub sellest siseriigi vähendatud palganormist, mis loetakse vastava isiku pensiooni arvutamise aluseks.

Toetiste sünnitamise ja surma puhul, paigutatavate ühekordsete tasude ja muude palgasuurusest olenevate toetiste arvatlemine toimub selle palga alusel, mida tegelikult maksti toetise õiguse tekimise momendil.

§ 6. Reservi viidud ametnikud ja õppejõud ning koosseisude vähendamise tõttu teenistusest vabastatud kaitseväelased, kaitsejõud ja piirivalve ohvitserid ja kaitseväeametnikud saavad vastavates seadustes ja seadlustes ette nähtud tasude asemel endisest teenistuskohast kuue kuu jooksul edasi teenistustasu kolme kuu palga ulatuses, arvatud välja varustustasu nii natuuras kui ka rahas, korterivarustuse raha ja õppejõudude lisa- ja asetäitendite tasu.

§ 7. Eelmistes (2—6) paragrahvides ette nähtud määral ja alustel kuuluvad vähendamisele tasud ja toetised kõigil ametnikkudel, teenijatel, ajutistel tööjõududel ja muudel riigiga teenistuslikus vahekorras olevatel isikutel, kelle vastavate tasude määramine kuulub riigiasutistele, -ettevõtetele (käitised ja pangad) või eriotstarbelistele kapitalidele.

Riiklikkude ettevõtete ja eriotstarbeliste kapitalide alal palkade ja teenistusvanuse tasude vähendamisest saadud kokkuhoid kantakse iga järgneva kuu 10. päevaks vahetult riigi tuludesse.

§ 8. Majanduseministril on õigus anda käesoleva määruse elluviimiseks ja teostamiseks juhtnööre.

§ 9. Käesolev määrus hakkab maksma 1. aprillist 1934 ja kaotab maksuvuse 1. aprillist 1935.

Peaministri as. Jul. Seljamaa.
Majanduseminister K. Selter.
Riigisekretär K. Terras.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsuse 1934 a. 14. aprilli ringkiri nr. 3112 vähemusrahvuste koolide juhatajaile ja õppenõukogudele õpilaste hindamise asjas.

Õpilaste hindamise ning klassi- ja koolikursuse lõpetamise määruse (RT 14 — 1934) § 1 kohaselt tuleb tarvitada õpilaste hindamisel vastavalt eestikeelsetele sõnadele „väga hea, hea, rahuldav, puudulik ja nõrk“, lätikeelsetes koolides: loti labi, labi, apmierinoši, neapmierinoši, vāji; saksakeelsetes koolides: sehr gut, gut, befriedigend, mangelhaft, schlecht; venekeelsetes koolides: отлично, хорошо, удовлетворительно, недостаточно, слабо; rootsikeelsetes koolides: mycket gott, gott, nöjaktigt, bristfälligt, svagt.

Koolivalitsuse direktor P. Mägraken.

Sekretär J. Feldmann.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsuse 1934 a. 14. aprilli ringkiri nr. 352 õppeasutiste juhatajaile kooliaedade kohta ankeedi korraldamise asjas.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsus teatab, et Eesti Õpetajate Liidu kooliaianõuvalitsuse toimkonna ettevõttel kooliaedade kohta ankeedi korraldamine teostub Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsuse nõusolekul ja et Koolivalitsus peab vastamise nimetatud ankeedile tarvilikuks selleks antud tähtjaks.

Direktor P. Mägraken.

Algkooliasjade juhataja A. Kuuf.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsuse 1934 a. 17. aprilli ringkiri nr. 3105 koolivalitsustele ja koolide juhatajaile emadepäeva pühitsemise asjas.

Eesti Naiste Karskusliidu algatusel ja eelmiste aastate eeskujul korraldatakse s.a. 13. mail üleriiklik emadepäev. Sellest teatades HSM Koolivalitsus palub koole heatahtlikult korraldada tähendatud päeva pühitsemist nimetatud organisatsioonilt saadavate juhiste kohaselt, kusjuures on soovitatav, et sellel päeval koolid ei korraldaks muid väliseid ettevõtteid ja see päev jääks ainult emadepäeva mõtte kandmise päevaks.

Direktor P. Mägraken.

Algkooliasjade juhataja A. Kuuf.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsuse 1934 a. 18. aprilli ringkiri nr. 3131 maa- ja linnakoolivalitsustele, vähemusrahvuste kultuurivalitsustele ja koolide juhatajaile metsapäevade korraldamise asjas.

Juba rida aastaid korraldatakse üle maa Eesti Metsaühingute Liidu algatusel metsapäevi, millistest on elavalt osa võtnud ka koolid. Kuna need metsapäevad on andnud häid tulemusi, siis jätkatakse metsapäevade korraldamist ka käesoleval aastal, kusjuures metsapäevade juhtlauseks seekord on võetud kõlbmata maade metsastamine, koduümbruse kaunistamine ja tarbepuu istanduste rajamine.

Et metsapäevad pakuvad noorsoole häid võimalusi isetegevuseks ja on parimaks metsanduse mõtte levitamise abinõuks, siis Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsus palub koolijuhatajaid ka käesoleval aastal korraldada koolides metsapäevi, silmas pidades Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsuse 1928 a. 17. aprilli nr. 24325 ringkirjas antud juhatusi.

Ühtlasi Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsus juhib tähelepanu sellele, et koolidel tuleks metsapäevi kasutada eriti: 1) koolimajade ümbruse kaunistamiseks, 2) koolide juurde puhkeparkide asutamiseks, 3) teede ja tee ligidal asuvate asulate, rahvamajade ja teiste ühiskondlikkude asutiste, mälestusmärkide ja spordiplatside kaunistamiseks ja 4) ekskursioonide korraldamiseks metsa metsa külvimis- ja istutustöödeks.

Metsapäevade korraldamiseks on endiste aastate eeskujul mai kuu. Kuuse ja männitaimi annavad metskonnad koolidele tasuta koolijuhataja kirjaliku palve peale, välismaa puuliikide ja kodumaa lehtpuuliikide taimi antakse välja kindla hinna eest, kusjuures palved tulevad esitada Riigimaade ja Metsade Valitsusele, Tallinn, Viimari 7, kui ligemast metskonnast neid võimalik pole saada.

Direktor P. Mägraken.

Algkooliasjade juhataja A. Kuut.

TÄIENDUS

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi poolt kesk- ja kutsekoolidele tarvitamiseks soovitatud ja lubatud õpperaamatute nimestikule.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi poolt kesk- ja kutsekoolidele tarvitamiseks soovitatud ja lubatud õpperaamatute nimestik (HSMT 2 — 1933) täiendatakse järgmiste raamatutega.

Eesti keel.

- Hamburg, P. — Käis, J.** Kirjandeid koolidele I. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1932. (Lubatud abiraamatuna õpetajaile. Komisjoni otsus 19. novembrist 1933.)

2. **Mihkla, Karl.** Eesti kirjanduse ülevaade I. Tööraamat keskkooli III kl. Tartu, O.-ü. „Noor-Eesti“ 1932. (Lubatud. Komisjoni otsus 25. märtsist 1933.)
3. **Mihkla, Karl.** Lühike eesti kirjanduslugu kutsekoolidele II. Tartu, O.-ü. „Noor-Eesti“ 1932. (Lubatud kutsekoolidele. Komisjoni otsus 24. septembrist 1933.)
4. **Möller, A. J.** Eesti keeleõpetus muukeelseile keskkoolidele. Tartu, O.-ü. „Noor-Eesti“ 1932. (Lubatud. Komisjoni otsus 28. maist 1933.)

Matemaatika.

5. **Nuut, Jüri.** Geomeetria keskkoolidele I. (Esimese klassi kursus). Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1932. (Lubatud. Komisjoni otsus 28. maist 1933.)
6. **Nuut, Jüri.** Geomeetria keskkoolidele II. (Teise klassi kursus). Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1932. (Lubatud. Komisjoni otsus 28. maist 1933.)
7. **Nuut, Jüri.** Geomeetria keskkoolidele III. (III, IV V kl. kursus). Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1933. (Lubatud. Komisjoni otsus 1. märtsist 1934.)
8. **Rägo, Gerhard.** Matemaatika tööraamat keskkoolidele. 5 kl. kursus. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1932. (Soovitatud. Komisjoni otsus 30. juunist 1933.)

Looduseteadus, füüsika ja keemia.

9. **Lang-Erlemann.** Füüsika I, 3. trükk. (Soovitatud. Komisjoni otsus 28. maist 1933.)
10. **Piiper, J.** Zooloogia õpperaamat keskkoolidele. II kl. kursus. Selgrootud loomad. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1932. (Lubatud. Komisjoni otsus 30. juunist 1933.)
11. **Simtmann, J. V.** Zooloogia õpperaamat keskkoolidele. I kl. kursus. Selgrootud loomad. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1932. (Lubatud. Komisjoni otsus 30. juunist 1933.)
12. **Veiderman, A.** Keemia ja mineraloogia. II kl. kursus. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1932. (Lubatud. Komisjoni otsus 25. märtsist 1933.)
13. **Veiderman, A.** Orgaaniline keemia. Tallinn 1932. (Lubatud. Komisjoni otsus 25. märtsist 1933.)

Maateadus.

14. Euroopa seinakaart. Tallinn, K. k.-ü. „Töökool“ 1933. (Soovitatud. Komisjoni otsus 24. septembrist 1933.)

15. **Kents, J.** Välisilmajaod. Maadefeaduse õpperaamat keskkooli I kl. 3. tr. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1933. (Soovitatud. Komisjoni otsus 24. septembrist 1933.)
16. **Kents, J.** Üldmaateadus. I vihk. Õpperaamat keskkoolide I ja II kl. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1933. (Lubatud. Komisjoni otsus 24. septembrist 1933.)
17. **Kents, J.** Üldmaateadus. II vihk. Õpperaamat keskkoolide III kl. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1933. (Lubatud. Komisjoni otsus 24. septembrist 1933.)
18. **Koppel, D. — Sütt, S.** Kooli-atlas II. Keskkoolidele. 3. tr. Tartu, Kirj. „Orion“ 1933. (Lubatud. Komisjoni otsus 19. novembrist 1933.)
19. **Orviku, Karl.** Maavarad. Geoloogilisi ja majanduslikke andmeid Eestis leiduvate ja Eestisse veetavate maavarade kohta. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1933. (Soovitatud abiraamatuna keskkooli õpilastele, käsiraamatuna õpetajaile ja koolide raamatukogudele. Komisjoni otsus 19. novembrist 1933.)

Kosmograafia.

20. **Lang, J. — Rootsman, D.** Kosmograafia koolidele ja iseõppimiseks, 2. tr. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1932. (Soovitatud. Komisjoni otsus 25. märtsist 1933.)

Ajalugu.

21. **Adamson, J.** Üldajalugu keskkoolidele. Vana aeg. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1931. (Soovitatud. Komisjoni otsus 25. märtsist 1933.)
22. **Adamson, J.** Üldajalugu keskkoolidele. Keskaeg. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1932. (Lubatud. Komisjoni otsus 25. märtsist 1933.)
23. **Asson, E.** Üldine ajalugu. Keskaeg, 5. tr. Tartu, O.-ü. „Noor-Eesti“ 1932. (Lubatud. Komisjoni otsus 25. märtsist 1933.)
24. **Jensen, Jaan.** Eesti ajaloo atlas. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts 1933. (Lubatud. Komisjoni otsus 19. novembrist 1933.)
25. **Laar, A.** Üldajalugu keskkoolidele. Keskaeg. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts 1932. (Soovitatud. Komisjoni otsus 25. märtsist 1933.)
26. **Spreckelsen, A.** Geschichte Estlands im Zusammenhang mit der Geschichte der Nachbarländer. Tallinn, 1933. (Lubatud. Komisjoni otsus 19. novembrist 1933.)

Psühholoogia.

27. **Ramul, K.** Psühholoogia. I ja II vihk. Tartu, „Kool“ 1932 ja 1933. (Soovitatud. Komisjoni otsus 30. juunist 1933.)

Usuõpetus.

28. **Raudkepp, L.** Mooses ja prohvetid. Keskkooli I klassi õpperaamat. Tallinn, Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus 1932. (Soovitatud. Komisjoni otsus 28. maist 1933.)
29. **Sommer, A.** Ülim usk. Usuõpetuse õpperaamat ja lugemik keskkooli V kl. Tallinn, autor 1933. (Lubatud. Komisjoni otsus 19. novembrist 1933.)

Didaktika.

30. **Kampmann, Mihkel.** Didaktika põhijooned. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1932. (Lubatud abiraamatuna pedagoogiliste ainete õpetamisel. Komisjoni otsus 19. novembrist 1933.)

Võimlemine.

31. **Raudkats, Anna.** Tütarlaste mänguraamat. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1933. (Lubatud abiraamatuna. Komisjoni otsus 18. märtsist 1934.)

Pesuvalmistamine.

32. **Varma, A.** Õmblustööde tehnika I. Pesutöö käsiraamat. Tallinn, Hariduse- ja sotsiaalministeerium 1930. (Soovitatud. Komisjoni otsus 28. maist 1933.)

Saksa keel.

33. **Pezold, H.** Saksa keele lugemik keskkoolidele. II. Tallinn, Kirj. „Polyglott“ 1932. (Lubatud. Komisjoni otsus 19. novembrist 1933.)
34. **Sudermann, Hermann.** Frau Sorge. K.-ü. „Looduse“ saksa kirjandus koolidele. Tartu, 1931. (Soovitatud. Komisjoni otsus 18. märtsist 1934.)

Inglise keel.

35. **Ripman, V.** A Second english Book. 2. tr. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts 1932. (Lubatud. Komisjoni otsus 18. märtsist 1934.)

Soome keel.

36. **Puusepp, Fr.** Soome keele õpetus algajaile. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1931. (Lubatud. Komisjoni otsus 19. novembrist 1933.)

Vene keel.

37. **Dormidontov, S.** Синтаксис русского языка. Tartu, 1921.
(Lubatud tarvitamiseks vene õppekeelegra koolides.
Komisjoni otsus 18. märtsist 1934.)

Tallinnas, 16. aprillil 1934. Nr. 3130.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi

Koolivalitsuse direktor P. Mägraken.

Sekretär J. Feldmann.

Kinnitan,
Tallinnas, 13. aprillil 1934 a.
N. KANN,
Hariduse- ja sotsiaalminister.

Avalikkudele raamatukogudele

soovitatud

RAAMATUTE NIMESTIK.

V

Koostanud

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi raamatukogude komisjon koosseisus:

Haridusenõunikud G. Ollik (juhataja), J. Kiivet ning dr. A. Nuth, HSM peasekretär A. Kurvits, HSM majanduseinspektor A. Truu, Tallinna linna keskraamatukogu juhataja A. Sibul, mag. J. Väinaste ja kirjanikud E. Hubel ning mag. J. Semper.

1933. a. II poolel ilmunud raamatud.

Liik nr. 0.

Ilukirjandus.

Romaanid, novellid, luuletised, näidendid, rahvalaulud, muinasjutud ning teised ilukirjanduslikud teosed.

1. **Antson, Aleksander.** Epigramme. III. Tallinn, „Aktsoon“. 63 lk. Hind 2 kr. 50 s. II.
2. **Bennett, John.** Puuris lõoke. Inglise keelest tõlkinud Anna Mägi. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse kuldraamat nr. 34). 272 lk. Hind 2 kr. 70 s. I.
3. **Burnett, Frances Hodgson.** Väike printsess. Inglise keelest tõlkinud Marta Strandberg. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse kuldraamat nr. 31). 240 lk. Hind 2 kr. 70 s. II.

4. **Fabricius, Johan.** Kippar Bontekoe laevapoisid. Esi-
mene jagu. Hollandi keelest tõlkinud Jursi Sander. Tartu,
K.-ü. „Loodus“ (Looduse kuldraamat nr. 29). 280 lk.
Hind 2 kr. 70 s. I.
5. **Fabricius, Johan.** Kippar Bontekoe laevapoisid. Teine
jagu. Hollandi keelest tõlkinud Jursi Sander. Tartu, K.-ü.
„Loodus“ (Looduse kuldraamat nr. 30). 260 lk. Hind
2 kr. 70 s. I.
6. **Fabricius, Johan.** Neiu sinise kübaraga. Romaan. Hol-
landi keelest tõlkinud Jursi Sander. Tartu, K.-ü. „Loo-
dus“ (Looduse kroonine romaan nr. 56). 240 lk. Hind
1 kr. II.
7. **Ganghofer, Ludvig.** Tarantella. Romaan. Saksa keelest
tõlkinud Maria Arak. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Tänapäeva
romaan nr. 19). 160 lk. Hind 75 s. II.
8. **Gárdonyi, Gèza.** Vene šrapnell. Romaan. Ungari keelest
tõlkinud Ants Murakin. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse
kroonine romaan nr. 59). 208 lk. Hind 1 kr. I.
9. **Herczeg, Ferenc.** Paganad. Romaan. Ungari keelest tõl-
kinud Ants Murakin. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse
kroonine romaan nr. 55). 207 lk. Hind 1 kr. I.
10. **Hiir, Erni.** Pöörang. Viies kogu luuletisi. Tartu, K.-ü.
„Loodus“. 79 lk. Hind 2 kr. 80 s. II.
11. **Hindrey, Karl August.** Armastuskiri. Novellid. Tartu,
Kirj. „Hea Novell“. 234 lk. Hind 2 kr. 50 s. I.
12. **Hindrey, Karl August.** Rovne rändab. Romaan. Tartu,
K.-ü. „Postimees“. 261 lk. Hind 2 kr. 25 s. II.
13. **Huxley, Aldous.** Nood koltunud lehed. Inglise keelest
tõlkinud Ants Oras. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts. 463 lk.
Hind 8 kr. 50 s. II.
14. **Jaik, Juhan.** Võrumaa jutud II. Tallinn, K.-ü. „Koopera-
tiiv“. 142 lk. Hind 2 kr. I.
15. **Jakobson, August.** Üheksas laine. (Tuhkur hobune IV köi-
de). Tartu, K.-ü. „Loodus“. 263 lk. Hind 6 kr. II.
16. **Janno, Richard.** Selja tagant. Romaan. Tartu, K.-ü. „Loo-
dus“ (Tänapäeva romaan nr. 22). 160 lk. Hind 75 s. II.
17. **Jensen, Johannes V.** Madam D'Ora. Taani keelest tõlkinud
Adelaide Lemberg. Tartu, „Valik“. 247 lk. Hind 3 kr. II.
18. **Kibuvits, Leida.** Rahusõit. Romaan. Tartu, K.-ü. „Loo-
dus“ (Looduse kroonine romaan nr. 60). 207 lk. Hind
1 kr. I.
19. **Kipling, Rudyard.** Kim. Inglise keelest tõlkinud Marta
Sillaots. Tartu, „Valik“. 220 lk. Hind 2 kr. 50 s. I.

20. **Liiv, Jakob.** Päikese veerul. Luuletised. Rakvere, autor. 80 lk. Hind 1 kr. II.
21. **Luts, Oskar.** Kuldsete lehtede all. Tartu, Noor-Eesti. 308 lk. Hind 4 kr. 25 s. I.
22. **Luts, Oskar.** Tagahoovis. Jutustis. Tartu, Noor-Eesti. 187 lk. Hind 4 kr. I.
23. **May, Karl.** Winnetou jälgedes. Teine raamat. Saksa keelest tõlkinud Jaan Kangilaski. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse kuldraamat nr. 36). 311 lk. Hind 2 kr. 70 s. II.
24. **Metsanurk, Mait. (Hubel, Eduard).** Maine ike. Jutud. Tartu, Eesti Kirjanikkude Liit. 159 lk. Hind 3 kr. I.
25. **Metsanurk, Mait. (Hubel, Eduard).** Mändide all. Jutustis. Tartu, Noor-Eesti. 223 lk. Hind 4 kr. I.
26. **Michaelis, Karin.** Bibi ja Ole. Saksa keelest tõlkinud Marta Sillaots. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse kuldraamat nr. 27). 200 lk. Hind 2 kr. 70 s. I.
27. **Mälk, August.** Üks neistsinatseist. Romaan. Tallinn, „Aktsioon“. 215 lk. Hind 3 kr. 50 s. I.
28. **Mälk, August.** Neitsid lampidega. Komöödia 4-as vaatuses. Tallinn, Eesti Haridusliit. 110 lk. Hind 2 kr. II.
29. **Mõtslane, Mats. (Kiirats, Mart).** Kevadised vood. II. Jooni ja märkmeid ühe talu elukäigust. Tartu, Noor-Eesti. 250 lk. Hind 4 kr. 50 s. II.
30. **Orzeszko, Eliza.** Häda võidetuule! Romaan. Poola keelest tõlkinud Lüüdia Skomorovska. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse kroonine romaan nr. 57). 208 lk. Hind 1 kr. II.
31. **Rákosi, Viktor.** Noored kangelased. Ajalooline jutustis Ungari vabadussõjast 1848—1849. Ungari keelest tõlkinud Ants Murakin. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse kuldraamat nr. 28). 272 lk. Hind 2 kr. 70 s. II.
32. **Raudsepp, Hugo.** Salongis ja kongis. Komöödia kolmes vaatuses. Tartu, Eesti Kirjanikkude Liit. 102 lk. Hind 2 kr. 25 s. I.
33. **Roht, Richard.** Võitluse teel. Romaan. Tartu, Noor-Eesti. 236 lk. Hind 4 kr. I.
34. **Schütz, Johannes.** Kaks leeri. Luuletised. Tartu, Eesti Kirjanikkude Liit. 76 lk. Hind 2 kr. 90 s. I.
35. **Sienkiewicz, Henrik.** Quo vadis. Lühendatud väljaanne. Poola keelest tõlkinud Lüüdia Skomorovska. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse kuldraamat nr. 39). 303 lk. Hind 2 kr. 70 s. I.
36. **Suits, Gustav.** Aastate aknal. Valitud luuletisi 1900—1930. Tartu, Noor-Eesti. 158 lk. Hind 3 kr. I.

37. **Tammann, August.** Kasuisa. Ühe armastuse lugu 3 vaatuses. Tallinn, Eesti Haridusliit. 148 lk. Hind 2 kr. 50 s. II.
38. **Tammsaare, A. H. (Hansen, Anton).** Tõde ja õigus. Romaan. V jagu. Tartu, Noor-Eesti. 440 lk. Hind 6 kr. 75 s. I.
39. **Verne, Jules.** Tsaari kuller. Prantsuse keelest tõlkinud Justa Kurfeldt. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse kuldraamat nr. 37). 271 lk. Hind 2 kr. 70 s. II.
40. **Vilde, Eduard.** Dr. Aadu Rebane (Minu tohtrid. Uuel teel) ja teisi humoreske. (Kogutud Teosed XVIII anne.) Tartu, K.-ü. „Loodus“. 264 lk. Hind 3 kr. 60 s. II.

Liik nr. 1.

Üldteosed.

Teaduste ajalugu ja metodoloogia, üldteaduse sõnaraamatud, albumid, mitmekesise sisuga raamatud, bibliograafia, raamatukoguteadus.

1. Eesti entsüklopeedia. Redaktsioonitoimkond: Richard Kleis, peatoimetaja, Peeter Treiberg, Johannes Voldemar Veski. Tartu, K.-ü. „Loodus“. Hind: eeltellijaile 140 kr., kuu-kaupa 2 kr. 50 s., peale eeltellimiste lõpetamist 200 kr. I.
2. Eesti rahvuskultuur. Koguteos Eesti Vabariigi 15 aasta juubeliks. Tartu, Eesti Rahvuskultuuriline Ühing. 62 lk. Hind 1 kr. II.
3. **Mugasto, Helene.** Kümnenndliigitus. Eesti liigitussüsteem kolmes astmes. Tallinn, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing. 69 lk. Hind 75 s. I.
4. **Puksov, Friedrich.** Eesti raamatu arengulugu seoses kirja ja raamatu üldise arenemisega. Tallinn, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing. 186 lk. Hind 3 kr. I.
5. **Õitsituled.** Eesti ajakirjanike album. XI. Toimetanud Karl Kesa. Tallinn. 119 lk. Hind 1 kr. 25 s. II.

Liik nr. 2.

Usu-, mõtte- ja kasvatusteadus.

Usuteadus, mõtteteadus, psühholoogia, loogika, eetika, esteetika, psühhofüsioloogia, rahvaharidus, koolid, rahva vabaharidusetöö, kasvatusteadus.

1. **Bunyan, John.** Kristlase usurännak II. Eestist. Daniel Heinrich Matson. Tallinn, „Valgus“. 103 lk. Hind 40 s. II.
2. **Elango, Aleksander.** Lapsepõlv ja iseloom. Väikelapse vaimne areng ja kodune kasvatus. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts. (Elav Teadus. Eesti Kirjanduse Seltsi populaarteaduslik seeria nr. 19.) 112 lk. Hind 1 kr. I.

3. **Elango, Aleksander.** Laps ja ühiskondlikud pahed. Tartu, Eesti Karskusliidu Kodukasvatustoimkond. 19 lk. Hind 10 s. I.
4. Hugo Treffneri gümnaasiumi 50 aasta juubelialbum. Toimetus: Kaarel Michelson, peatoimetaja. Ferdinand Karlson, Arno Raag, Edgar Saks, Johannes Voldemar Veski. Tartu, Hugo Treffneri gümnaasiumi vilistlaskogu. 432 lk. Hind 4 kr. 75 s. II.
5. **Kurvits, Aleksander.** Enesearendus ja edasiõppimine. Juhiseid isetegevuseks hariduse alal, eriti maanoortele. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts (Elav Teadus. Eesti Kirjanduse Seltsi populaarteaduslik seeria nr. 21). 94 lk. Hind 1 kr. I.
6. Pedagoogiline aastaraamat II. Toimetanud Aleksander Elango. Alfred Koort (teg. toim.), Salme Pruuden, Andres Päril, Gustav Reial. Tallinn, Eesti Õpetajate Liit. 120 lk. Hind 1 kr. II.
7. **Pöld, Peeter.** Eesti kooli ajalugu. Redigeerinud Hans Kruus. Tartu. Akadeemiline Kooperatiiv. 164 lk. Hind 3 kr. 75 s. II.
8. **Ramul, Konstantin.** Psühholoogia. II vihk. Tartu, „Kool“. 145—224 lk. Hind 70 s. I.
9. **Smith, Nellie, M.** Ema vastus lapsele. (Seletus inimese saamisloost). Inglise keelest tõlkinud Laine Kallas. Tartu, K.-ü. „Loodus“. 28 lk. Hind 50 s. I.
10. **Sommer, Artur.** Ülim usk. Usuõpetuse õpperaamat ja lugemik keskkooli V klassile. Tallinn, autor. 218 lk. Hind 2 kr. 50 s. II.
11. **Tamm, Rudolf.** Meie kino kasvatuslik mõju. Tartu, T. Pedagoogiline Muuseum. 15 lk. Hind 10 s. II.

Liik nr. 3.

Ühiskonna- ja õiguseteadus.

Sotsioloogia, ühiskondline ning poliitiline elu, rahvamajandus, liikumise- (ühenduse-) abinõud rahvamajanduse ja ühiskondlise elu seisukohalt, [tööliste küsimus, ühistegevus, statistika, õiguseteadus, valitsus, omavalitsus ja teised ühiskondl. küsimused.

1. Eesti Vabariigi põhiseadus. Eraväljaanne. Tallinn, Kohtu- ja siseministeerium. 23 lk. Hind 40 s. I.
2. **Gabrel, Rudolf.** Tempelmaksu seadus. (Pärandusmaksu seadus). Lõivude seadused. Kohtumaksude ja -kulude seadus. Eraväljaanne. Tartu, Noor-Eesti. 129 lk. Hind 2 kr. 75 s. II.

3. **Laaman, Eduard.** Demokraatia ja diktatuur. Tartu, Noor-Eesti. 123 lk. Hind 1 kr. 40 s. II.
4. **Loorits, Oskar.** Vastu voolu. Võitlusartikleid uue Eesti loomisel 1929—1933. Tartu, autor. 128 lk. Hind 2 kr. 40 s. II.
5. **Sõrmus, R. ja Gutman, A.** Töötaolu Eestis. Töötaolu ulatus, põhjusi ja lahendamisevõimalusi. Tallinn, Põllumajanduslik Konjunktuaubüroo. 75 lk. Hind 1 kr. 50 s. II.
6. **Valge, Jüri.** Riigikohtu administratiiv-osakonnas 1931 a. lahendatud küsimusi. Tallinn, Kohtu- ja siseministerium. 289 lk. Hind 3 kr. 50 s. II.

Liik nr. 4.

Keele- ning kirjanduseteadus ja kunst.

Üldteadused kirjanduse, keele ja kunsti alalt, keeleteadus, kirjanduse teooria, kirjanduse ajalugu ja arvustised, teater, muusika, noodid, kunstid ja kunstide ajalugu.

1. **Aavik, Johannes.** 20 Euroopa keelt. 20 Euroopa keele häälendamise reeglid eriti pärisnimede ja tsitaatsõnade ning -lausete hääldamiseks. Tartu, „Istandik“. 122 lk. Hind 4 kr. 50 s. II.
2. **Aspel, Aleksander.** Sissejuhatus kunstivooludesse. Esindavaid stiilinäiteid Vana-Kreekaast nüüdisajani. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts (Elav Teadus. Eesti Kirjanduse Seltsi populaarteaduslik seeria nr. 23). 111 lk. Hind 1 kr. I.
3. **Haljaspõld, Herbert.** Väike võõrsõnastik. Sisaldab lig 18.000 võõrsõna tarvilikkude seletustega. Redigeerinud Johannes Silvet ja Aleksander Tiitsmaa. Tartu, Noor-Eesti. 252 lk. Hind 2 kr. 75 s. I.
4. **Kampmann, Mihkel.** Eesti kirjandusloo peajooned. Teine jagu. 3. ümbertöötatud ja kirjanduseteaduse uuematele seisukohtadele kohandatud trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts. 260 lk. Hind 3 kr. 50 s. I.
5. **Linde, Bernhard.** Honoré de Balzac. Elu ja looming. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts (Suurmeeste elulood. Eesti Kirjanduse Seltsi biograafiline seeria nr. 5). 151 lk. Hind 1 kr. 50 s. I.
6. **Mihkla, Karl.** Eesti kirjanduse ülevaade II. Realistlik kirjandus. Tööraamat keskkooli IV klassile. Tartu, Noor-Eesti. 319 lk. Hind 2 kr. 75 s. I.
7. **Muuk, Elmar.** Väike õigekeelsus-sõnaraamat. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts. 458 lk. Hind 2 kr. 50 s. I.

8. **Paukson, Harald.** Romantika ja realism 19. sajandi Euroopa kirjanduses. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts (Elav Teadus. Eesti Kirjanduse Seltsi populaarteaduslik seeria nr. 24). 109 lk. Hind 1 kr. I.
9. **Pert, Jaan.** Kristjan Raud. Tallinn, Eesti Kujutavate Kunstnikkude Keskühing. 48+(40) lk. Hind 2 kr. 50 s. I.
10. **Söderhjelm, Werner.** Itaalia renessanss. I. Renessansi-aja ühiskond. Petrarca ja Boccaccio. Tõlkinud Friedebert Tuglas. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts. (Elav Teadus. Eesti Kirjanduse Seltsi populaarteaduslik seeria nr. 22). 91 lk. Hind 1 kr. I.
11. **Võõrkeelte Akadeemia.** Saksa, inglise, vene, prantsuse, soome, esperanto keel. V. a.: K.-ü. „Loodus“. V. t.: Helene Puksov. Igast keelest ilmub 24 numbrit aastas. Iga keel 2 korda kuus. Tellimishind aastas 5 kr. iga keel. Üksik nr. hind 25 s. II.

Liik nr. 5.

Matemaatika, looduse- ja arstiteadus.

Matemaatika, täheteadus, füüsika, füüsiline maateadus, meteoroloogia, keemia, geoloogia, mineraloogia, bioloogia, bakterioloogia, botaanika, zooloogia, loom-
arstiteadus, arstiteadus üldse, tervishoid, karskuseküsimus, sport, võimlemine ja mängud.

1. Loomulik ravimisõpetus. Aleksander Paldrock, Mihkel Kask, Rudolf Tamm. Tartu, K.-ü. „Nool“. 11. vihk. 1425—1552 lk. Hind 1 kr. 50 s. I.
2. **Maeterlinck, Maurice.** Mesilaste elu. Prantsuse keelest tõlkinud Marta Sillaots. Tartu, „Valik“. 238 lk. Hind 3 kr. I.
3. **Orviku, Karl.** Maavarad. Geoloogilisi ja majanduslikke andmeid Eestis leiduvate ja Eestisse veetavate maavarade kohta. Tartu, K.-ü. „Loodus“. 173 lk. Hind 5 kr. 90 s. II.
4. Viljandimaa tervishoiuline kirjeldus. Toimetaja Aleksander Rammul. Tartu, E. V. Tervishoiuvalitsuse ja Tartu Ülikooli Tervishoiu Instituut. 114 lk. Hind 1 kr. II.

Liik nr. 6.

Rakenduseteadus.

Põllumajandus, karjakasvatus, sulg- ja väikeloomapidamine, aiandus, metsaasjandus ja muud majapidamise harud, majapidamine, käsitöö, tööstuse kõik harud, tehnoloogia, fotograafia, ehituseteadus, raamatupidamine, sõjaasjanduse ja muu oskuse-
sihiline kirjandus.

1. Illustreeritud tehnika sõnastik. I osa. Masinaosad ja tööriistad. Koostanud tehnika oskussõnade komisjon. Tartu, Tartu linna tööstuse- ja majandusõpilastekool. 90 lk. Hind 1 kr. 25 s. II.

2. **Just, Elmar.** Elustapaloomade ja liha ühistegeline turustamine. Tallinn, Karja Keskühisus. 27 lk. Hind 35 s. II.
3. **Kõiva, Hans.** Lina, tema kasvatamine ja harimine. Tallinn, autor. 167 lk. Hind 1 kr. 25 s. I.
4. **Loodus ja inimene.** Toimetanud M. Nurmik. Tuli ja rattad I ja II. Vesteid tehnikakultuuri ajaloost. Tallinn, K. K.-ü. „Töökool“. I — 100 lk. Hind 1 kr. II — 160 lk. Hind 1 kr. II.
5. **Pagland, Hilda.** Liha alalhoid, kasutamine ja vorstide valmistamine. 1. ja 2. tr. Tallinn, Eesti Maanaiste Keskselts. 23 lk. Hind 20 s. I.
6. **Parts, A.** Laskuri algkool. Tallinn. 104 lk. Hind 50 s. II.
7. **Rommel, Aleksander.** Rõivastuskunst ja mood. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts. (Elav Teadus. Eesti Kirjanduse Seltsi populaarteaduslik seeria nr. 20.) 102 lk. Hind 1 kr. I.
8. **Riigi põlevkivitööstus 1918—1933.** Tallinn, Riigi põlevkivitööstus. 87 lk. II.
9. **Vitismann, Therese.** Toor- ja pooltoortoite. Toorelt säilitavaid õrnemaid aiasaadusi. Tallinn, autor. 15 lk. Hind 35 s. II.
10. **Õunte otstarbekohane tootmine ja turundamine.** Toimetanud Karl Hinno. Tallinn, Eesti Aiandus-Mesinduse Keskselts. 23 lk. Hind 30 s. II.

Liik nr. 7.

Maade- ja rahvasteadus.

Maadeteadus (peale füüsilise maadeteaduse), kaardid, plaanid, reisijuhid, reisi- kirjeldised, rahvasteadus, antropoloogia.

1. **Eesti sõnas ja pildis. I.** Tartu, Eesti Rahvuskultuuriline Ühing. 49+(15) lk. Hind 1 kr. II.
2. **Kents, Jakob.** Välismaailmajaod. Maadeteaduse õppe- raamat keskkoolide I klassile. 3. muudetud ja par. tr. Tartu, K.-ü. „Loodus“. 231 lk. Hind 3 kr. 30 s. II.
3. **Linholm, Artur Aleksander.** Päikeseküllasel kullamaal (Lõuna-Aafrikas). Tallinn, Tall. Eesti Kirj. Ühisus. 150 lk. Hind 1 kr. 60 s. I.

Liik nr. 8.

Ajalugu.

Ajalugu üldse, ürgaja kultuur, kultuurajalugu, muinasteadus, suguvõsade teadus, ajalooliste ja üldse tähtsate isikute elulood ning kirjavahetused, mälestised, ajaloolised dokumendid.

1. **Adamson, Johannes.** Uus aeg I. Keskkooli III klassi kursus. Tartu, K.-ü. „Loodus“. 208 lk. Hind 2 kr. 60 s. II.
2. **Asson, Emma.** Üldine ajalugu. Uus aeg. Keskkooli III klassi kursus. Tartu, Noor-Eesti. 141—193 lk. II. (1932 a. ilmunud sama raamatu lisapögnad.)
3. **Asson, Emma.** Üldine ajalugu. Uus ja kõige uuem aeg. Keskkooli IV klassi kursus. Tartu, Noor-Eesti. 193 lk. Hind 2 kr. 25 s. II.
4. Eesti rahva ajalugu. Toimetajad Juhan Libe, August Oinas, Hendrik Sepp, Juhan Vasar. 5.—8. vihk. Tartu, K.-ü. „Loodus“. 449—896 lk. Hind: eeltellijaile terve teos 20 kr., üksik vihk 1 kr. 50 s., peale ilmumist müügil 30 kr. I.
5. Kapten Anton Irv. Album. Tallinn, Kapten Irve Soomusronglaste Seltsi väljaanne nr. 1. 28 lk. II.
6. **Kull, Ferdinand.** Esimesi eesti diplomaate. Mälestusi eesti välisdelegatsiooni tegevusest 1918 aastal. Tartu, „Kultuur“. 207 lk. Hind 2 kr. II.
7. **Leets, Georg.** Kuidas algas vabadussõda 15 aasta eest. Narva. „Põhja-Eesti“. 56 lk. II.
8. **Looring, Aleksander.** Punased aastad Läänemaal. I vihk. Haapsalu, „Lääne-Teataja“. 76 lk. Hind 75 s. II.
9. **Montgelas, Albrecht.** Abraham Lincoln. Põhja-Ameerika Ühendriikide president, orjade vabastaja. Tõlkinud Eduard Roos. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts. (Suurmeeste elulood. Eesti Kirjanduse Seltsi biograafiline seeria nr. 4). 139 lk. Hind 1 kr. 50 s. I.
10. **Panius. (Semm, Johan).** Sõjaja revolutsiooni keerises. Meeleolulisi mälestusi 1914—1920 a. Võru, autor. 231 lk. Hind 2 kr. 50 s. II.
11. **Treiberg, Peeter.** Ignatius Loyola. Jesuiitide ordu asutaja. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts. (Suurmeeste elulood. Eesti Kirjanduse Seltsi biograafiline seeria nr. 6). 163 lk. Hind 1 kr. 50 s. I.
12. **Tuisk, Oskar.** Noored Narva lahinglased. Mälestuste album. Narva (Kaitseliidu Narva veteranide toimetused). 126 lk. II.

13. Üldajaloo lugemik. I vihk. Vana-aeg. Valiku teinud ja redigeerinud Pärtel Haliste. Tõlkinud Ervin Roos. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts. 63 lk. Hind 75 s. II.

Liik nr. 9.

Lastekirjandus.

1. **Andersen, Hans Christian.** Muinasjutud. I valik. Taani keelest tõlkinud Agnes Antik. Tartu, Noor-Eesti. 70 lk. Hind 1 kr. 45 s. I.
2. **Collodi, Carlo Lorenzini.** Pinokkio. Puunuku seiklusi. Itaalia keelest tõlkinud Benita Lauristin. Tartu, Noor-Eesti. 169 lk. Hind 2 kr. 50 s. II.
3. **Hindrey, Karl August.** Kill Martuse lihavõtted. Noorsoojutt. Tartu, Noor-Eesti. 159 lk. Hind 2 kr. 45 s. I.
4. **Hoiukarp.** Jutustis. Tõlkinud Frida Treumann. Tartu, „Meie Sõbra“ kirjastus. 15 lk. II.
5. **Hänninen, Kaarlo.** Laane kuningas. Soome keelest tõlkinud A. Rahkama. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse kuldraamat nr. 33). 216 lk. Hind 2 kr. 70 s. I.
6. **Jaik, Juhan.** Hõbedane karjakell. Tallinn, K.-ü. „Koooperatiiv“. 77 lk. Hind 1 kr. I.
7. **Jaik, Juhan.** Vanaisa kasukas. Tallinn, K.-ü. „Koooperatiiv“. 72 lk. Hind 1 kr. I.
8. **Kallits, Aleksis.** Imelik mees Peterson. Noore enese-kasvataja pihtimused. Tartu, „Pääsuke“. 220 lk. II.
9. Kiisu ja kirjatähed. Toimetanud M. Nurmik. Tallinn, „Pääsuke“ (Laste jututuba VI köide). 90 lk. Hind 50 s. II.
10. **Lofting, Hugh.** Doktor Dolittle. Inglise keelest tõlkinud Mart Luht. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse kuldraamat nr. 35). 197 lk. Hind 2 kr. 70 s. I.
11. **Martinson, Ernst.** Noorusmaa VII almanak. Tallinn, Eesti Õpetajate Liit. 130 lk. Hind 1 kr. I.
12. **Nukk, Eduard.** Sookuusk. Jõulujutt. Tallinn, K.-ü. „Koooperatiiv“. 24 lk. Hind 25 s. II.
13. **Nukk, Eduard.** Karuvana. Tallinn, K.-ü. „Koooperatiiv“. 15 lk. Hind 20 s. II.
14. **Priimaa, Agnes.** Võlutud kaktus. Tallinn, K.-ü. „Koooperatiiv“. 32 lk. Hind 35 s. II.
15. Põdrapojad. Toimetanud M. Nurmik. Tallinn, „Pääsuke“ (Laste jututuba V köide). 89 lk. Hind 60 s. II.
16. **Roosileht, A.** Rakett lennuk. Lastenäidend-utoopia 4 pildis. Tallinn, T. Mutsu. 50 lk. Hind 1 kr. II.

17. **Seton-Thompson, Ernest.** Väikesed metslased. Inglise keelest tõlkinud August Hanko. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse kuldraamat nr. 38). 263 lk. Hind 2 kr. 70 s. I.
18. **Sewell, Anna.** Ühe hobuse elulugu. Inglise keelest tõlkinud Auguste Pärn. Tartu, K.-ü. „Loodus“ (Looduse kuldraamat nr. 32). 216 lk. Hind 2 kr. 70 s. II.
19. **Tasa, Eduard.** Valik lastenäidendeid. III. Tartu, 116 lk. Hind 2 kr. II.
20. **Tulik, Arn.** Uduallik. Lastenäidend 3 vaatuses. Tallinn, Eesti Haridusliit. 69 lk. Hind 1 kr. II.
21. **Volmer, A.** Ma tahaksin väga jõulupuud näha. Tõlkinud Frida Treumann. Tartu, „Meie Sõbra“ kirjastus. 14 lk. II.

Komisjoni juhataja G. Ollik.

Asjaajaja Rud. Alas.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsuse teadaanne õpetajate suvekursuste kohta 1934 a.

A. Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsuse korraldusel:

I. Tallinnas:

1. 23. juulist kuni 18. augustini käsitöö kursused algkooli õpetajaile Tallinna pedagoogiumi juures. Juhataja õp. O. Tannebaum. Osavõtjate arv piiratud 40-ga. Kursustel tuleb käsitlusele ka õppevahendite valmistamine ja katsete korraldamine füüsika alal.

2. 6.—18. augustini laste tundmaõppimise praktikum algkooli õpetajaile Tallinna pedagoogiumi juures. Juhataja dir. A. Kuks. Osavõtjate arv piiratud 75-ga.

3. 30. juulist kuni 11. augustini aiandusekursused algkooli õpetajaile Tallinna pedagoogiumi juures. Juhataja dir. A. Kuks.

4. 13.—25. augustini joonistamise ja joonestamise kursused tööstuse- ja tööstuseõpilaste kooli õppejõududele Riigi tööstusekooli juures. Juhataja Th. Ussisoo.

5. 25. juulist kuni 11. augustini täiendusekursused naiskutsekoolide ja täiendusekoolide õpetajaile naiste kutsealadel Tallinna linna naiskutsekooli juures. Kavas rõivaõmblemine ja pesuõmblemine ühes nende tööde juurde kuuluvate kaunististega, värvimine, kalkulatsioon ja arvepidamine ning märkmeid nende ainete metoodilise käsitlemise kohta. Juhataja A. Varma.

II. Tartus:

6. 11.—22. juunini laste tundmaõppimise kursused Akadeemilise Pedagoogika Seltsi kaasabil Tartu ülikooli botaanika instituudi kuuldesaalis ja psühholoogia laboratooriumis. Juhataja koolinõunik G. Reial. Kuulajate arv kuni 100, harjutustest osavõtjaid kuni 50.

6-a. Samal ajal ja kohal Akadeemilise Pedagoogika Seltsi korraldusel ja kulul laste tundmaõppimise praktikum edasijõudnuile, kes eelmise aasta suvekursustest juba osa võtnud.

7. 23. juulist kuni 11. augustini aiandusekursused algkooli õpetajaile Tartu pedagoogiumi juures. Juhataja A. Prima.

8. 13.—25. augustini täiendusekursused naiskutsekoolide ja täiendusekoolide õpetajaile naiste kutsealadel Tartu Naisühingu käsitöökooli juures. Kavas pedagoogilised ja didaktilised küsimused, joonistamine ja kompositsioon, rahvakunst, silmuskudumine ja heegeldamine ning märkmeid nende ainete metoodilise käsitlemise kohta. Juhataja A. Johanson.

III. Pärnus:

9. 13.—25. augustini usuõpetuse kursused algkooli õpetajaile Pärnu linna tütarlaste gümnaasiumi juures. Juhataja koolinõunik A. Tamm.

IV. Kundas:

10. 13.—15. juunini ja (teisele rühmale) 18.—20. juunini kolmepäevased tsemendi- ja betoonitööde kursused eriti maalasuvate koolide õpetajaile. Kursuste juhataja ins. A. Grauen. Osa võtta soovijaid palutakse teatada oma soovist kursuste juhatajale (Tallinn, Esto-Tsement, Viru 12) hiljemalt üks kuu enne kursuste algust.

B. Vene Õpetajate Keskliidu korraldusel ja HSM Koolivalitsuse toetusel:

11. 16.—28. juulini usuõpetuse metoodika kursused vene õppekeelega algkooli õpetajaile Narva-Jõesuus. Juhataja Ed. Maack.

C. Vene Õpetajate Keskliidu korraldusel ja kulul:

12. 23. juulist kuni 18. augustini eesti keele ja vene keele metoodika kursused vene õppekeelega algkoolide õpetajaile Petseris. Juhataja A. Anisimov.

Tallinnas, 10. aprillil 1934 a. Nr. 372.

Direktär P. Mägraken.

Sekretär J. Feldmann.